

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 22
Den Haag

Directie Integratie Europa
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.minbuza.nl

Contactpersoon

DIE@minbuza.nl

Onze Referentie
DIE-1119/2009

Bijlage(n)
Fichedocument

Datum 4 september 2009
Betreft Informatievoorziening over nieuwe Commissievoorstellen

Overeenkomstig de bestaande afspraken heb ik de eer u hierbij 7 fiches aan te bieden die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC):

1. Richtlijn ouderschapsverlof;
2. Mededeling inzake motorvoertuigensector;
3. Mededeling inzake duurzame toekomst vervoer;
4. Mededeling betreffende Alzheimer en andere vormen van dementie;
5. Voorstel inzake maatregelen ter bestrijding van neurodegeneratieve ziekten;
6. Voorstel voor een aanbeveling van de Raad betreffende rookvrije ruimten;
7. Voorstel betreffende een besluit tot instelling Europese microfinancieringsfaciliteit.

De Staatssecretaris voor Europese Zaken,

Frans Timmermans

Fiche 1: Richtlijn ouderschapsverlof

Directie Integratie Europa

1. Algemene gegevens

Onze Referentie
DIE-1090/2009

Titel voorstel: Richtlijn tot uitvoering van de door BUSINESSEUROPE, UEAPME, het CEEP en het EVV gesloten herziene raamovereenkomst inzake ouderschapsverlof en tot intrekking van Richtlijn 96/34/EG

Datum Commissiedocument: 30 juli 2009

Nr. Commissiedocument: COM (2009) 410

Pre-lex:

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=198504

Nr. Impact-assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board: n.v.t.

Behandelingstraject Raad: eerste bespreking in de Raadswerkgroep Sociale Vraagstukken op 3 september. Raad WSBVC 30 november 2009.

Eerstverantwoordelijk ministerie: SZW

Rechtsbasis: artikel 139, lid 2, EG-verdrag

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement: gekwalificeerde meerderheid (artikel 139, lid 2, EG-verdrag); de Commissie heeft het Parlement geïnformeerd. Het Parlement kan op eigen initiatief zal adviseren.

Comitologie: nee.

2. Samenvatting BNC-fiche:

- a) De Commissie stelt voor de nieuwe door de Europese sociale partners gesloten raamovereenkomst inzake het ouderschapsverlof door middel van een richtlijn te bekrachtigen. Nieuwe aspecten van de voorgestelde richtlijn betreffen onder andere een verlenging van het ouderschapsverlof van drie tot vier maanden, waarbij de inkomensaspecten van het verlof een aangelegenheid van nationale overheden of sociale partners blijven, het treffen van maatregelen om benadeling van werknemers te voorkomen indien zij verlof aanvragen of gebruiken, en het recht van werknemers om na gebruik van het ouderschapsverlof een verzoek in te dienen voor aanpassing van hun arbeidstijden of -roosters.
- b) *Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel*
Nederland beoordeelt de rechtsgrondslag van het voorstel positief evenals de subsidiariteit en proportionaliteit.
- c) *Implicaties*
De Nederlandse regeling van het ouderschapsverlof voldoet op hoofdlijnen reeds aan de voorwaarden van de voorgestelde richtlijn. Op grond van eerste lezing van het voorstel zijn de Implicaties voor Nederland gelegen in de verplichting te voorzien in maatregelen ter voorkoming van benadeling in verband met het aanvragen of gebruiken van verlof, en het recht van werknemers om na gebruik van het ouderschapsverlof een verzoek in te dienen voor aanpassing van arbeidstijden of -roosters.

- d) *Nederlandse positie*
Nederland gaat akkoord met de voorgestelde richtlijn.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

3. Samenvatting voorstel:

a) *Inhoud voorstel*

Het voorstel maakt onderdeel uit van een pakket aan maatregelen voortvloeiend uit de Roadmap van de Commissie betreffende de gelijkheid van mannen en vrouwen [COM (2006) 92], waartoe ook de voorgestelde richtlijnen inzake gelijke behandeling van mannen en vrouwen als zelfstandige [COM (2008) 636] en uitbreiding van het zwangerschapsverlof [COM (2008) 637] behoren, waarover aparte fiches zijn opgesteld.

De Europese sociale partners (BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP en EVV) zijn op verzoek van de Commissie onderhandelingen begonnen over herziening van de bestaande richtlijn inzake het ouderschapsverlof (96/34/EG) waarmee de in 1995 tussen de Europese sociale partners gesloten raamovereenkomst werd bekrachtigd. Met de op 18 juni 2009 gesloten raamovereenkomst hebben de Europese sociale partners overeenstemming bereikt over herziening van de huidige richtlijn.

De voorgestelde richtlijn beoogt de door de Europese sociale partners gesloten raamovereenkomst tot uitvoering te brengen. Deze bevat op hoofdlijnen de volgende bepalingen die nieuw zijn ten opzichte van de uit 1995 gesloten raamovereenkomst:

- uitbreiding van de werkingssfeer van de raamovereenkomst tot werknemers die op basis van deeltijd, tijdelijk contract of uitzendovereenkomst werkzaam zijn,
- verlenging van de minimale periode van ouderschapsverlof van drie tot vier maanden, waarvan ten minste een maand niet tussen de partners overdraagbaar is;
- beoordeling of de voorwaarden voor het opnemen van ouderschapsverlof voor ouders van kinderen met een handicap of chronische ziekte aanpassing behoeven, en beoordeling of adoptiefouders aanvullende maatregelen behoeven;
- een verbod op alle vormen van minder gunstige behandeling of ontslag vanwege de aanvraag of het gebruik van ouderschapsverlof;
- expliciete bepaling dat de inkomensaspecten van (het gebruik van) ouderschapsverlof ter beoordeling zijn van de nationale overheden of sociale partners;
- een recht van de werknemer om na terugkomst van het ouderschapsverlof te verzoeken om aangepaste arbeidstijden of -roosters.

b) *Impact-assessment Commissie*

De Commissie heeft ten behoeve van deze voorgestelde richtlijn geen aparte impact assessment laten uitvoeren.

4. Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

a) *Bevoegdheid*

Het voorstel is gebaseerd op artikel 139, lid 2, van het EG-verdrag, dat bepaalt dat de tenuitvoerlegging van de op communautair niveau gesloten overeenkomsten, voor zaken die onder artikel 137 van het EG-verdrag vallen, "op gezamenlijk verzoek van de ondertekenende partijen, door een besluit van de Raad op voorstel van de Commissie" geschiedt. De door BUSINESSEUROPE, UEAPME, het CEEP en het EVV gesloten overeenkomst heeft als doel de combinatie van werk, gezin en privéleven te vergemakkelijken waardoor 'de

gelijkheid van mannen en vrouwen wat hun kansen op de arbeidsmarkt en de behandeling op het werk betreft' verwezenlijkt kan worden. Dit is een gebied dat valt onder artikel 137 EG-verdrag (eerste lid sub i).

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

b) *Functionele toets*

Subsidiariteit

De voorgestelde richtlijn heeft tot doel een herziene raamovereenkomst van de Europese sociale partners inzake het ouderschapsverlof tot uitvoering te brengen. Met de raamovereenkomst beogen de sociale partners binnen de Europese Unie minimumnormen vast te leggen voor de bevordering van de combinatie van arbeid en zorg. Hiermee draagt implementatie van de raamovereenkomst bij aan de op Europees niveau gestelde en door Nederland ondersteunde doelen van bevordering van de arbeidsparticipatie. Naar het oordeel van Nederland is een richtlijn het aangewezen instrument om te bereiken dat deze minimumnormen ook EU-breed worden geïmplementeerd.

Proportionaliteit

De voorgestelde richtlijn beperkt zich tot minimumvereisten die door de lidstaten kunnen worden aangevuld en algemene verplichtingen om bepaalde aspecten te regelen, waarbij de lidstaten in hoge mate de ruimte houden voor de nadere invulling daarvan. Bovendien laat de voorgestelde richtlijn de lidstaten de keuze om de verantwoordelijkheid voor implementatie bij de wetgever te leggen dan wel over te laten aan de sociale partners. De richtlijn geeft de lidstaten derhalve zowel qua inhoud als qua instrumentatie ruime mogelijkheden voor afstemming op de nationale omstandigheden.

Onderbouwing

Toereikende mogelijkheden voor de combinatie van arbeid en zorg, waaronder die voor kinderen, is een voorwaarde voor een verhoging van de arbeidsparticipatie, met name van vrouwen. Instrumenten als deeltijdarbeid, flexibele arbeidspatronen en kinderopvang, bieden daarvoor structurele bijdragen. In aanvulling daarop is de mogelijkheid verlof op te nemen van belang voor de situaties waarin tijdelijk (meer) zorg moet worden verleend. In de tussen de Europese sociale partners gesloten raamovereenkomst komt tot uitdrukking dat op onderdelen behoefte bestaat aan uitbreiding en versterking van de huidige richtlijn en dat deze aanpassingen vanuit het perspectief van het functioneren van ondernemingen verantwoord zijn.

c) *Nederlands oordeel*

Naar het oordeel van Nederland bestaat er een geldige rechtsgrondslag voor deze richtlijn en voldoet het aan de vereisten van subsidiariteit en proportionaliteit.

5. Implicaties financieel

a) *Consequenties EG-begroting:*

N.v.t.

b) *Financiële consequenties (incl. personele) voor Rijksoverheid en/of decentrale overheden:*

Aan het gebruik van ouderschapsverlof zijn voor de Rijksbegroting financiële consequenties verbonden vanwege de fiscale tegemoetkoming in de vorm van de ouderschapsverlofkorting. Daarnaast brengt het gebruik van ouderschapsverlof voor het Rijk en andere overheden financiële gevolgen met zich mee doordat de arbeidsvoorwaardenregelingen voor deze sectoren doorgaans voorzien in een ruime mate van loondoorbetaling. Implementatie van de voorgestelde richtlijn zal in Nederland naar verwachting geen gevolgen van het gebruik van ouderschapsverlof hebben en derhalve ook niet tot financiële consequenties voor de overheid leiden.

Aan een recht om te verzoeken om aangepaste arbeidstijden of -roosters behoeven evenmin kosten verbonden te zijn. De voorgestelde richtlijn stelt daaraan geen verdere eisen dan dat de werkgever deze verzoeken beoordeelt, rekening houdend met de eigen behoeften en die van de werknemer. Op grond van de verplichting van de voorgestelde richtlijn behoudt de werkgever de mogelijkheid een verzoek geheel of gedeeltelijk af te wijzen indien de werkgever daartegen gegronde bezwaren heeft. Indien in rechtspositionele regelingen verder strekkende afspraken worden gemaakt, vloeien de daaraan eventueel voor de werkgever verbonden kosten niet noodzakelijkerwijs voort uit de implementatie van de richtlijn. De budgettaire gevolgen moeten worden ingepast op de begroting van de beleidsverantwoordelijke departementen conform de regels budgetdiscipline.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

c) Financiële consequenties (incl. personele) bedrijfsleven en burger

De financiële consequenties van het voorstel voor het bedrijfsleven zijn dezelfde als voor de overheid in diens hoedanigheid als werkgever.

Voor de burger zou implementatie van de richtlijn niet tot kosten leiden.

d) Administratieve lasten voor Rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger

De administratieve lasten die verbonden zijn aan ouderschapsverlof vloeien vooral voort uit de verwerking van de arbeidsvoorwaardelijke consequenties van de opname van verlof in salaris- en andere personeelsadministraties. De implementatie van de richtlijn zal naar verwachting slechts van beperkte betekenis zijn voor het gebruik van verlof en daarmee voor de daaraan verbonden administratieve lasten.

Uit de voorgestelde richtlijn vloeit daarnaast voort dat de sociale partners regelingen dienen te treffen op grond waarvan werknemers - in ieder geval na het gebruik van ouderschapsverlof - hun werkgever kunnen verzoeken om aanpassing van de arbeidstijden of -roosters en dat de werkgever daaraan gevolg geeft, rekening houdend met de behoeften van werkgever en werknemer. Naast de mate waarin werknemers op grond van die regelingen een beroep op aangepaste arbeidstijden of -roosters zullen doen, hangt het af van de inhoud van dergelijke regelingen en de wijze waarop daaraan in de praktijk uitvoering wordt gegeven, of daaraan administratieve lasten zijn verbonden. Onderzoek geeft het beeld dat dergelijke verzoeken in de Nederlandse situatie doorgaans in de reguliere omgang tussen werkgever en werknemer informeel worden behandeld en op deze wijze geen administratieve lasten met zich behoeven te brengen.

6. Implicaties juridisch

a) *Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving*

Ouderschapsverlof

De Nederlandse regeling van het ouderschapsverlof voldoet goeddeels reeds aan de minimumvereisten die de voorgestelde richtlijn stelt. Vanaf 1 januari 2009 kent Nederland een ouderschapsverlof van 26 weken. Het verlof is een individueel recht, dat niet tussen de partners kan worden overgedragen. Het recht op ouderschapsverlof bestaat voor alle werknemers, ongeacht de omvang van hun arbeidsduur of van de aard van hun arbeidscontract.

De huidige wettelijke regeling van het ouderschapsverlof staat reeds toe dat dit flexibel kan worden opgenomen. Hiermee hebben ouders van chronisch zieke of gehandicapte kinderen alsmede adoptiefouders ruime mogelijkheden om het gebruik van het ouderschapsverlof af te stemmen op de eigen behoeften. In de Beleidsverkenning modernisering regelingen verlof en arbeidstijden heeft het kabinet voorstellen gedaan tot verdere flexibilisering van het gebruik van het ouderschapsverlof. Sociale partners kunnen daarop nog aanvullende maatregelen treffen.

Benadelingsbepaling in verband met ouderschapsverlof

De in de voorgestelde richtlijn opgenomen verplichting maatregelen te treffen om benadeling te voorkomen van werknemers die ouderschapsverlof aanvragen of gebruiken, zal tot aanpassing van de Nederlandse regelgeving leiden. De Nederlandse arbeidswetgeving bevat een ontslagverbod in verband met opgenomen ouderschapsverlof en een benadelingsbepaling in verband met de arbeidsduur, maar geen benadelingsbepaling in verband met aanvraag of gebruik van ouderschapsverlof. Nader zal moeten worden gezien op welke wijze een dergelijke benadelingsbepaling vorm zal krijgen.

Aangepaste arbeidstijden en -roosters

Nadere duidelijkheid zal moeten verkregen over de reikwijdte van de richtlijn met betrekking tot het kunnen indienen van een verzoek om aangepaste arbeidstijden en -roosters. Ongeacht of daaronder al dan niet ook de arbeidsduur moet worden begrepen, zijn de consequenties daarvan voor Nederland beperkt tot het treffen van regelingen voor het kunnen indienen van verzoeken omtrent de tijdstippen waarop de bedongen arbeid moet worden verricht. Met de Wet aanpassing arbeidsduur (WAA) kent Nederland reeds een wettelijk geregeld recht op aanpassing van de arbeidsduur.

Een wettelijke regeling voor aangepaste arbeidstijden kent Nederland uitsluitend in samenhang met de indiening van een verzoek om aanpassing van de arbeidsduur. In dat verband heeft een dergelijk verzoek betrekking op de delen van de werkweek waarop de werknemer de vermindering of vermeerdering van de arbeidsuren betrekking wil laten hebben.

De raamovereenkomst laat onder andere op dit punt de lidstaten uitdrukkelijk de keuze tussen wetgeving of een regeling die de sociale partners onderling overeenkomen. Nederland is van oordeel dat een op aanpassing van de arbeidstijden of -roosters in de zin van de voorgestelde richtlijn niet wettelijk dient te worden geregeld, maar een verantwoordelijkheid van de sociale partners is. Dit is, blijkens onder andere de reactie van de Stichting van de Arbeid op de Beleidsverkenning modernisering regelingen voor verlof en arbeidstijden, ook de opvatting van de sociale partners. Bij inwerkingtreding van de richtlijn zullen de sociale partners uitvoering dienen te geven aan de verplichtingen terzake. Nader moet worden gezien of het ter bevordering van de implementatie van de richtlijn wenselijk is deze verplichting van sociale partners wettelijk te verankeren.

b) Voorgestelde implementatietermijn

In de raamovereenkomst zijn de Europese sociale partners een implementatietermijn overeengekomen van twee jaar, zowel voor de wetgeving als voor de door de sociale partners te treffen maatregelen, en een termijn van drie jaar ingeval de implementatie door middel van collectieve arbeidsovereenkomsten plaatsvindt.

c) Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling

De voorgestelde richtlijn voorziet niet in een evaluatie. Nederland ziet vooralsnog, gezien de inhoud van de voorgestelde richtlijn en de verwachte gevolgen van de toepassing in de Nederlandse omstandigheden, daartoe geen aanleiding.

De raamovereenkomst bevat de bepaling dat, indien een van de daarbij betrokken partijen daartoe verzoekt, de sociale partners vijf jaar na inwerkingtreding de toepassing van de overeenkomst herzien.

7. Implicaties voor uitvoering en handhaving**a) Uitvoerbaarheid**

Op grond van een eerste bestudering van de voorgestelde richtlijn zal implementatie van de voorgestelde richtlijn voor Nederland met name gevolgen hebben in verband met de verplichting om maatregelen te treffen waarmee wordt gewaarborgd dat werknemers aangepaste arbeidstijden of -roosters kunnen aanvragen en werkgevers deze verzoeken beoordelen, rekening houdend met de behoeften van de werknemer en die van het bedrijf. Dit impliceert dat regelingen worden getroffen voor de hierbij te volgen procedure voor de aanvraag en de behandeling daarvan, en voor de criteria op grond waarvan die aanvraag wordt beoordeeld.

Nederland is - conform de keuzevrijheid van instrumentatie die de richtlijn de lidstaten biedt en in overeenstemming met de opvattingen van de Stichting van de Arbeid - van oordeel dat wetgeving hiervoor niet het geëigende instrument is en dat de sociale partners zelfstandig verantwoordelijk zijn voor het treffen van deze maatregelen. Op deze manier wordt bereikt dat met de opstelling van dergelijke regelingen rekening kan worden gehouden met de specifieke omstandigheden binnen de sector of het individuele bedrijf. Bovendien is het op die wijze mogelijk aansluiting te vinden bij huidige ontwikkelingen ten aanzien van meer flexibele arbeidspatronen. In het Nederlandse stelsel van arbeidsverhoudingen ligt het in de rede te verwachten dat dergelijke regelingen in belangrijke mate op het niveau van collectieve arbeidsovereenkomsten en rechtspositieregelingen tot stand zullen worden gebracht.

Het is aan de daarbij betrokken partijen om te beslissen of regelingen inzake het recht op verzoek om aangepaste arbeidstijden en -roosters beperkt blijven tot de situatie waarin een werknemer zijn ouderschapsverlof heeft gebruikt, waartoe de voorgestelde richtlijn verplicht, of dat een meer algemeen recht te laten zijn, al dan niet in verband met andere aspecten van flexibilisering van arbeidspatronen.

b) Handhaafbaarheid

Op grond van eerste bestudering van de voorgestelde richtlijn betekent implementatie daarvan dat in de Nederlandse wetgeving een benadelingsbepaling wordt opgenomen in verband met aanvraag of gebruik van ouderschapsverlof, en dat sociale partners regelingen treffen voor de wijze waarop werknemers - al dan niet beperkt tot de situatie na gebruik van ouderschapsverlof - kunnen verzoeken om aangepaste arbeidstijden of -roosters en werkgevers deze beoordelen.

Conform de betreffende bepaling (clausule 8, punt 5) van de raamovereenkomst zou de geschillenslechting en klachtenbehandeling overeenkomstig de nationale wetgeving, collectieve overeenkomsten en/of gebruiken dienen plaats te vinden. Voor de Nederlandse situatie betekent dit dat de handhaving van de betreffende elementen van de richtlijn en raamovereenkomst langs de in het arbeidsrecht gebruikelijke civielrechtelijke weg plaatsvindt.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Geen

9a. Nederlandse positie

Nederland is positief over de voorgestelde richtlijn. Daarbij is een belangrijke overweging dat de voorgestelde richtlijn de invoering beoogt van een overeenkomst die de sociale partners op Europees niveau hebben gesloten. De in de raamovereenkomst neergelegde aanvullingen op de huidige richtlijn kunnen daarmee worden geacht een adequaat evenwicht te zijn tussen de behoeften van werknemers aan arbeidsvoorwaardelijke voorzieningen voor de combinatie van arbeid en zorg en de mogelijkheden die arbeidsorganisaties daartoe hebben. Voor Nederland is daarbij van belang dat de met de richtlijn te bekrachtigen raamovereenkomst het karakter heeft van een basisregeling die, naargelang daarvoor op nationaal niveau aanleiding bestaat, aanvulling en nadere invulling mogelijk maakt.

Nederland acht een positief aspect van de met de voorgestelde richtlijn te bekrachtigen raamovereenkomst dat daaruit blijkt dat de sociale partners het belang onderkennen van flexibele arbeidspatronen voor de combinatie van arbeid en zorg. De richtlijn stimuleert daarmee dat sociale partners op de verschillende niveaus de mogelijkheden van flexibel werken onderzoeken, waarvan de toepassing niet beperkt hoeft te blijven tot de situatie van afloop van het ouderschapsverlof, waartoe de richtlijn zou verplichten

Hoewel dat geen consequenties heeft voor de Nederlandse regelgeving, acht Nederland het voorts een positief element van de voorgestelde richtlijn dat de verplichting om ten minste een maand van het ouderschapsverlof niet overdraagbaar te laten zijn, bevordert dat het ouderschapsverlof niet goeddeels door vrouwen wordt opgenomen.

Op grond van eerste bestudering daarvan voldoet de Nederlandse regelgeving goeddeels reeds aan de vereisten van de voorgestelde richtlijn en zou implementatie daarvan tot gevolg hebben dat de Nederlandse arbeidswetgeving dient te worden aangevuld met een benadelingsbepaling in verband met de aanvraag om of het gebruik van ouderschapsverlof en dat de sociale partners regelingen dienen te treffen voor de wijze waarop werknemers na gebruik van het ouderschapsverlof aangepaste arbeidstijden of -roosters kunnen aanvragen en werkgevers deze aanvragen beoordelen.

1. Algemene gegevensOnze Referentie
DIE-1090/2009

Titel voorstel: The Future Competition Law Framework applicable to the motor vehicle sector (Text with EEA relevance) – Toekomstig kader voor het mededingingsrecht in de motorvoertuigensector (mededeling)

Datum Commissiedocument : 22 juli 2009

Nr. Commissiedocument: COM(2009)388

Pre-lex :

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=198476

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board:
SEC(2009) 1053

Behandelingstraject Raad: De Raad en het Parlement worden niet geraadpleegd

Eerstverantwoordelijk ministerie: Ministerie van Economische Zaken in nauwe samenwerking met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat

2. Essentie voorstel

Verordening 1400/2002 ziet op de Europese sectorspecifieke mededingingsregels in de motorvoertuigensector. Het betreft een groepsvrijstelling op het verbod op mededingingsbeperkende overeenkomsten en gedragingen, waarmee voor categorieën van overeenkomsten die onder artikel 81 EG vallen zogenoemde 'veilige havens' worden gecreëerd. Door deze groepsvrijstelling hoeven deze categorieën van overeenkomsten niet langer individueel op mogelijke schendingen van het mededingingsrecht beoordeeld te worden. Zowel de regels omtrent de verkoopovereenkomsten van nieuwe motorvoertuigen als de overeenkomsten voor reparatie- en onderhoudsdiensten van bestaande motorvoertuigen vallen nu nog onder de reikwijdte van deze verordening. De groepsvrijstelling in de motorvoertuigensector verzekert enerzijds effectief toezicht op de markt terwijl hiermee anderzijds zowel de administratieve lasten voor het bedrijfsleven als de bestuurlijke lasten worden verlaagd. EU-Verordening 1400/2002 loopt in mei 2010 af. De Commissie doet in de mededeling enkele voorstellen voor het juridisch kader na het verstrijken van de verordening. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen verkoopovereenkomsten van nieuwe motorvoertuigen en de overeenkomsten voor reparatie- en onderhoudsdiensten. De Commissie stelt voor:

- Vwb verkoopovereenkomsten voor nieuwe motorvoertuigen:
 - de regels toe te passen zoals die thans zijn weerspiegeld in de voorgestelde (nieuwe) algemene groepsvrijstelling voor verticale overeenkomsten
 - sectorspecifieke richtsnoeren op te stellen ten behoeve van rechtszekerheid,
 - als overgangperiode de huidige verordening op deze onderdelen te verlengen tot 31 mei 2013
- Voor wat betreft overeenkomsten voor reparatie- en onderhoudsdiensten en/of levering en distributie van reserveonderdelen:

- o Vanaf 31 mei 2010 de regels toe te passen zoals die thans zijn weerspiegeld in de voorgestelde (nieuwe) algemene groepsvrijstelling voor verticale overeenkomsten (hierna ook "verticalen"),
- o aangevuld met hetzij sectorspecifieke richtsnoeren, hetzij een gerichte groepsvrijstellingsverordening, of een combinatie van beide instrumenten,

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

Ja, de Commissie kondigt een nieuw regime voor de groepsvrijstelling in de motorvoertuigensector met betrekking tot het mededingingsrecht aan.

Op grond van artikel 1 van verordening 19/65 (betreffende de toepassing van artikel 85, lid 3 EG) heeft de Commissie de bevoegdheid gekregen om bij verordening te bepalen dat artikel 81, lid 1 EG niet van toepassing is op bepaalde groepen en categorieën. Deze bevoegdheid van de Commissie laat geen ruimte voor handelen door de lidstaten en is exclusief. Het is daarom niet nodig om de subsidiariteit te beoordelen.

De proportionaliteit wordt positief beoordeeld. Het verlengen van de groepsvrijstelling in de motorvoertuigensector voor de verkoopovereenkomsten van nieuwe motorvoertuigen is een evenwichtige maatregel omdat hiermee een redelijke overgangstermijn van drie jaar wordt gecreëerd om deze sector onder het nieuwe algemene groepsvrijstelling regelgeving onder te brengen. Aangezien er een gezonde concurrentie tussen de verschillende producenten van motorvoertuigen heerst, sectorspecifieke regels door de aard van het distributiestelsel van motorvoertuigen (NB stelsel van dealers) gerechtvaardigd zijn, en het onvoorwaardelijk afschaffen van de sectorspecifieke groepsvrijstelling de door de economische crisis zwaar getroffen auto-industrie onevenredig zwaar zou treffen, is deze maatregel van de Commissie daarom ook proportioneel.

De Commissie kiest ervoor om de overeenkomsten voor reparatie- en onderhoudsdiensten en/of levering en distributie van reserveonderdelen al eerder onder de nieuwe algemene groepsvrijstelling regelgeving te brengen. Deze algemene regelgeving zal worden aangevuld met hetzij sectorspecifieke richtsnoeren, hetzij een gerichte groepsvrijstellingsverordening, of een combinatie van beide instrumenten. Gelet op de imperfecte concurrentie in deze sector is ook deze maatregel proportioneel.

Aangezien het voorstel grotendeels een verlenging van bestaande wetgeving betreft, zal dit geen financiële gevolgen meebrengen. Voor zover het opstellen van de sectorspecifieke richtsnoeren of een gerichte groepsvrijstellingsverordening kosten met zich brengt, zal Nederland de Commissie vragen aan te geven wat deze kosten precies zullen zijn. Indien het voorstel tot additionele uitgaven leidt, moeten de financiële gevolgen worden ingepast op de begrotingen van de beleidsverantwoordelijke departementen, conform de regels budgetdiscipline.

4. Nederlandse positie over de mededeling

In de mededeling maakt de Commissie een onderscheid tussen de verkoopovereenkomsten voor nieuwe motorvoertuigen en de overeenkomsten

voor reparatie- en onderhoudsdiensten en/of levering en distributie van reserveonderdelen.

Directie Integratie Europa

Verkoopovereenkomsten voor nieuwe motorvoertuigen

Nederland is verheugd over het feit dat de groepsvrijstelling in de motorvoertuigensector voor de verkoopovereenkomsten voor nieuwe motorvoertuigen met drie jaar wordt verlengd. Uit verschillende gesprekken met de sector is gebleken dat het onvoorwaardelijk afschaffen van de vrijstelling te veel nadelige gevolgen met zich brengt. Het verlengen van de Verordening creëert een redelijke overgangstermijn om de overgang naar de nieuwe algemene regelgeving voor te bereiden.

Onze Referentie
DIE-1090/2009

Nederland deelt het standpunt van de Commissie dat er voor de motorvoertuigensector – naast de algemene regelgeving bepaalde aandachtspunten uit de groepsvrijstelling in sectorspecifieke richtsnoeren geregeld moeten worden. Nederland zal zich in het bijzonder inzetten bij de vaststelling van deze sectorspecifieke richtsnoeren dat onderstaande aandachtspunten voldoende worden afgedekt:

Zo vindt Nederland bij kwantitatieve distributiestels - d.w.z. een distributiestelsel waarbij de leverancier voor de selectie van distributeurs criteria gebruikt die hun aantal rechtstreeks beperken – het belangrijk dat een leverancier de primaire locatie van een distributeur kan bepalen. Om ervoor te zorgen dat er voldoende aanbod in een geografisch gebied is, mag het dealers niet verboden worden om additionele vestigingen te openen. Dealers moeten de mogelijkheid behouden om het netwerk uit te breiden. Afspraken die dealers verbieden om hun vestiging over te dragen aan een ander lid van het netwerk moeten verboden blijven. Om rechtszekerheid te creëren, moeten bovendien in kwalitatieve selectieve distributienetwerken verboden expliciet van toepassing worden verklaard om binnen de reikwijdte van de verticale groepsvrijstelling te kunnen blijven vallen (kwalitatieve selectieve distributienetwerken zijn distributiestelsels waarbij de leverancier voor de selectie van distributeurs criteria hanteert die uitsluitend kwalitatief van aard zijn, noodzakelijk wegens de aard van het contractgoed zijn, eenvormig zijn neergelegd voor alle distributeurs die lid van het distributiestelsel willen worden, niet discriminerend worden toegepast en het aantal distributeurs niet rechtstreeks beperken).

Daarnaast is Nederland van mening dat de verplichting van de leverancier tot gedetailleerde, schriftelijke notificatie bij beëindiging van contracten met distributeurs of reparateurs moet blijven bestaan. Dit om dealers die pro-competitief gedrag vertonen te beschermen. Ook moeten non-concurrentiebedingen na beëindiging van een contract verboden worden om inter-brand concurrentie te beschermen, en moet dealers de mogelijkheid hebben om naar een andere fabrikant over te stappen.

Overeenkomsten voor reparatie- en onderhoudsdiensten en/of levering en distributie van reserveonderdelen

Voor de overeenkomsten voor reparatie- en onderhoudsdiensten en/of levering en distributie van reserveonderdelen heeft de Commissie besloten om de groepsvrijstelling op dit onderdeel niet te verlengen. De regels uit de algemene groepsvrijstelling verticaal zullen van toepassing zijn, aangevuld met hetzij sectorspecifieke richtsnoeren, hetzij een gerichte groepsvrijstellingsverordening, of een combinatie van beide instrumenten. De Commissie heeft aangegeven dat

het hierbij in ieder geval gaat om de toegang tot technische informatie, toegang tot onderdelen, misbruik van garanties en toegang tot het netwerk van erkende reparateurs.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

Ook Nederland is van mening dat een aantal belangrijke aspecten uit de groepsvrijstelling in de algemene groepsvrijstelling verticalen, en/of in andere EU regelgeving/sectorspecifieke richtsnoeren moet worden geregeld, waarbij regelgeving de voorkeur verdient boven richtsnoeren. Regelgeving biedt namelijk meer juridische handvatten dan richtsnoeren in het geval van marktafscherming door leveranciers / erkende reparateurs. Nederland deelt de visie van de Commissie dat het hierbij gaat om de toegang tot technische informatie, toegang tot onderdelen, misbruik van garanties en toegang tot het netwerk van erkende reparateurs. Zo vindt Nederland dat de concurrentie tussen onafhankelijke en erkende reparateurs gewaarborgd moet blijven. Onafhankelijke reparateurs moeten niet afhankelijk zijn van hun concurrenten (de erkende reparateurs) voor de levering van motorvoertuigonderdelen die onder de merknaam van de fabrikant vallen, in het bijzonder de zogenaamde *captive parts* (reserveonderdelen die exclusief voor één specifiek merk auto's worden geproduceerd). Distributie van onderdelen moet expliciet gescheiden zijn van reparatie en onderhoud. Ook hecht Nederland zeer aan de toegang tot technische informatie. De toegang tot technische informatie voor nieuwe modellen voertuigen is voorwerp van een separate verordening (de zgn. EURO V verordening betreffende de typegoedkeuring van motorvoertuigen met betrekking tot emissies van lichte personen en bedrijfsvoertuigen en de toegang tot reparatie- en onderhoudsinformatie). Deze verordening is nog in voorbereiding. Het is voor Nederland van belang dat de technische informatie van zowel oude als nieuwe modellen beschikbaar is om ongehinderde toegang tot de reparatiemarkt te waarborgen. Nederland zal er daarom bij de Commissie op aandringen om de specifieke eis aan fabrikanten, om reparatie- en recommissioning (technische) informatie beschikbaar te stellen, in de sectorspecifieke richtsnoeren dan wel verordening op te nemen.

Nederland vindt het tijdsplan waarbinnen de Commissie de sectorspecifieke richtsnoeren of de gerichte groepsvrijstellingsverordening, of een combinatie van beide instrumenten, wil opstellen echter krap. Nederland zal er daarom bij de Commissie op aandringen spoedig met een voorstel te komen om lidstaten zo voldoende tijd te gunnen hierop inhoudelijk commentaar te geven en onderhandelingen te voeren.

Fiche 3: Mededeling inzake duurzame toekomst vervoer.

Directie Integratie Europa

1. Algemene gegevens

Onze Referentie
DIE-1090/2009

Titel voorstel: Mededeling van de Commissie – Een duurzame toekomst voor het vervoer: naar een geïntegreerd, technologiegeleid en gebruikersvriendelijk systeem

Datum Commissiedocument: 17 juni 2009

Nr. Commissiedocument: COM(2009) 279 definitief

Pre-lex:

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=198350

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board: niet opgesteld

Behandelingstraject Raad: Naar verwachting zal in de Transportraad van oktober 2009 een eerste debat worden gevoerd over de mededeling. Het Zweeds Voorzitterschap streeft vervolgens naar aanname van Raadsconclusies over het onderwerp in de Transportraad van december 2009.

Eerstverantwoordelijk ministerie: Ministerie van Verkeer en Waterstaat

2. Essentie voorstel

De Europese Commissie beoogt met deze mededeling een debat op te gang brengen dat concrete beleidsvoorstellen moet opleveren voor een nieuw Witboek1 Vervoer, dat gepland is voor 2010/2011. In de mededeling zelf wordt een visie op vervoer en mobiliteit tot 2020 gegeven maar nog geen concrete beleidsvoorstellen gedaan. De mededeling moet met name gezien worden als een discussiedocument. De belangrijkste conclusies van de mededeling zijn:

- Het Europese vervoersbeleid tot nu toe heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van een efficiënt mobiliteitssysteem voor burgers en bedrijven in de EU.
- De belangrijkste trends en uitdagingen voor de toekomst betreffen: vergrijzing, migratie en interne mobiliteit, beperking van de negatieve effecten van vervoer op het milieu, afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, verstedelijking en globalisering.
- Om het hoofd te kunnen bieden aan deze uitdagingen worden zeven mogelijke prioritaire beleidsthema's voorgesteld: veiligheid en beveiliging (*safety and security*), verdere integratie van het Europese vervoersnetwerk, meer milieuvriendelijk vervoer, technologische innovatie, beschermen en ontwikkelen van "human capital", beprijzen en het verbeteren van de toegankelijkheid.

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige

1 De Commissie heeft in 2001 een witboek gepubliceerd waarin een agenda voor het vervoersbeleid tot 2010 is vastgesteld. Dit witboek is geactualiseerd in 2006.

Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

Subsidiariteit/proportionaliteit: Concrete beleidsvoorstellen doet de Commissie niet in deze mededeling. Bij het verschijnen van het voorstel voor een nieuw Witboek Vervoer (verwacht in 2010) zullen concrete beleidsvoorstellen, zoals gebruikelijk via de reguliere nationale trajecten, altijd worden beoordeeld op subsidiariteit en proportionaliteit.

Financiële gevolgen: Wat betreft de financiële gevolgen hangt het oordeel af van de nadere uitwerking van het toekomstig vervoersbeleid in een nieuw Witboek Vervoer. Budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels budgetdiscipline.

De mededeling bevat geen concrete voorstellen voor wet- en regelgeving. Het document is bedoeld om een debat op gang te brengen over het toekomstig EU vervoersbeleid. Naar verwachting zal dit in 2010 uitmonden in concrete beleidsvoorstellen en uiteindelijk in de vaststelling van een nieuw Witboek Vervoer. Wel wordt in de mededeling een aantal suggesties gedaan over hoe beschikbare beleidsinstrumenten ingezet kunnen worden om te komen tot een gedegen vervoerssysteem in Europa, mede in relatie tot haar buurlanden. Hieronder volgt een samenvatting van de beleidssuggesties die de Commissie in de mededeling doet.

Infrastructuur - Een optimale werking van het vervoerssysteem vereist integratie en interoperabiliteit van de afzonderlijke delen van het netwerk. Cruciaal in het bereiken van dit resultaat zijn de knooppunten. Intermodale en overslagplatforms moeten worden bevorderd en ontwikkeld waar er potentieel is voor optimalisatie van passagiers- en vrachtstromen. Naast het opheffen van bottlenecks vindt de Commissie het aanwijzen van groene corridors van essentieel belang om congestie en milieuverontreiniging te verminderen. Ook suggereert de Commissie te onderzoeken hoe specifieke infrastructuur voor passagiers en vracht ter beschikking gesteld kan worden.

Financiering – Vervoersinfrastructuur wordt hoofdzakelijk gefinancierd uit overheidsmiddelen. De Commissie ziet deze publieke financiën echter onder druk komen te staan, zowel als gevolg van de huidige economische crisis als door toenemende kosten die gepaard gaan met de vergrijzing. Ook zullen inkomsten uit accijnzen op oliederivaten vermoedelijk afnemen wanneer auto's op grotere schaal op alternatieve energiebronnen gaan overschakelen. De Commissie benadrukt dat gebruikers van vervoer reeds een aanzienlijk bedrag betalen, maar stelt dat er vaak weinig verband is tussen de prijs die zij betalen en de reële maatschappelijke kosten van hun vervoerskeuze. De Commissie refereert in dit verband aan de strategie voor het internaliseren van externe kosten in alle vervoersmodaliteiten die zij in 2008 heeft voorgesteld.

Technologie – Europa moet het pad effenen voor duurzame mobiliteit en waar mogelijk oplossingen aanreiken die op mondiale schaal toepasbaar zijn en die naar andere regio's van de wereld kunnen worden geëxporteerd. Het belangrijkste beleidsinstrument is waarschijnlijk standaardisering. Dit is niet alleen belangrijk voor de interne markt, maar ook om Europese normen op internationale schaal te bevorderen.

Het wetgevingskader – De voltooiing van de interne markt - onder strenge handhaving van de concurrentieregels - is van essentieel belang. Dit moet gepaard gaan met administratieve vereenvoudigingen voor de vervoersondernemingen. Tegelijkertijd dient het regelgevingskader te evolueren naar geharmoniseerde milieuverplichtingen, effectief toezicht, uniforme bescherming van de arbeidsomstandigheden van werknemers en de rechten van de gebruikers.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

Gedrag - Vervoersbeleid heeft een zeer direct effect op het leven van mensen en geeft vaak aanleiding tot controverse: burgers moeten daarom betere informatie krijgen over de achtergrond van beleidsbeslissingen en over beschikbare alternatieven, en actiever betrokken worden bij de totstandkoming van beleid. Ook het informeren en raadplegen van vervoerswerknemers en sociale partners spelen hierbij een belangrijke rol. Voor wat betreft de beïnvloeding van gedrag in het vervoer noemt de Commissie educatie- en bewustmakingscampagnes als belangrijke instrumenten.

Bestuur – Het succes van het transport beleid hangt in belangrijke mate af van hoe het wordt uitgevoerd en aangevuld door maatregelen waartoe op andere bestuursniveaus wordt besloten. De Commissie ziet twee gebieden waar effectieve gecoördineerde actie met andere bestuurslagen – naast hetgeen momenteel op EU niveau gebeurt – bij uitstek van belang is. Ten eerste de interoperabiliteit van nieuwe technologieën en systemen die op nationaal niveau worden ontwikkeld, zoals regels en normen voor tolheffing, voor ITS of voor toegang tot gebieden waar congestie optreedt. Ten tweede op het gebied van 'de stedelijke uitdaging': het vertrek- en aankomstpunt van het meeste vervoer ligt in de steden. Interconnectie- en normalisatiekwessies stoppen niet bij de stadsgrenzen. Om subsidiariteitredenen is de rol van de EU in het reguleren van het stedelijk vervoer beperkt, maar de Commissie is wel van mening dat samenwerking op EU niveau de stedelijke overheid kan helpen haar vervoerssystemen duurzamer te maken, bijvoorbeeld door de uitwisseling van best practices.

De externe dimensie - De vervoerssector wordt steeds internationaler. Het Europees vervoersbeleid dient zich dan ook internationaal te richten om verdere integratie met de grenslanden te bevorderen en Europa's economische en ecologische belangen in de mondiale context te steunen.

4. Nederlandse positie over de mededeling

De Nederlandse inzet in aanloop naar een nieuw Witboek Vervoer zal gebaseerd zijn op de uitgangspunten van de Nota Mobiliteit (Kamerstuk 2004-2005, 29644 nr. 14) en de daaruit voortgekomen Mobiliteitsaanpak (Kamerstuk 2008-2009, 31305, nr. 80). Daarmee wordt gewerkt aan een betrouwbare en voorspelbare bereikbaarheid in een mobiliteitssysteem dat gebruikersvriendelijk is naar zowel de reiziger als de vervoerder. Een robuust systeem dat duurzaam is, dat mensen in staat stelt te participeren in de maatschappij en de Nederlandse economie verder helpt.

In de mededeling kijkt de Commissie terug op de ontwikkeling van de Europese vervoersmarkt en blikt zij vooruit op het EU vervoersbeleid tot 2020. Nederland herkent zich in algemene zin in de analyse van de Commissie en verwelkomt de mededeling als zodanig als een eerste stap richting een nieuw Witboek Vervoer.

In het verdere debat over het toekomstig EU vervoersbeleid zal Nederland zich in het bijzonder sterk maken voor een evenwichtig vervoersbeleid waarin plaats en aandacht is voor alle modaliteiten. Europese regels moeten doeltreffend zijn en bijdragen aan een efficiënt en duurzaam mobiliteitssysteem dat zich kenmerkt door een groot innoverend vermogen en hoge kwaliteit. Deze inzet zal langs de volgende drie pijlers worden vormgegeven.

1. Beleid in balans

Het regelgevend kader voor de Europese transportsector is grotendeels vastgesteld. Dit betekent voor de toekomst minder nieuwe regels op dit gebied en meer herziening van bestaande Europese wetgeving. Voor Nederland is zowel bij herziening van richtlijnen en verordeningen, als bij eventuele voorstellen tot nieuwe regelgeving van belang dat deze slim en doeltreffend zijn. Dit begint bij het kiezen van het meest effectieve beleidsinstrument. Voor Nederland is helder dat een adequate oplossing van een beleidsprobleem niet altijd de ontwikkeling van nieuwe regelgeving behoeft. De meerwaarde van samenwerking op EU niveau zit juist ook in het leren van elkaar, bijvoorbeeld door de uitwisseling van best practices. De EU kan daarnaast een doeltreffend platform zijn voor het ontwikkelen van gemeenschappelijke standaarden. Nederland onderschrijft van harte de stelling van de Commissie dat beleidsmakers er op moeten toezien dat bij het standaardiseringsproces geen belemmeringen voor markttoegang en voor de ontwikkeling van innovatieve technologieën worden gecreëerd.

Slimme regelgeving vereist bovendien een transparant besluitvormingsproces waarin stakeholders, zoals burgers en sociale partners, vroegtijdig worden betrokken. Nederland toetst nieuwe voorstellen van de Commissie in het bijzonder op de lasten die deze met zich meebrengen voor burgers, bedrijfseven en overheid. Een duidelijke onderbouwing van voorstellen door gedegen impact assessments, voorzien van kosten-baten analyses, is daarin essentieel. In toenemende mate vindt de voorbereiding en uitwerking van beleid plaats door middel van de comitologieprocedure. Tevens is op transportgebied een belangrijke rol weggelegd voor de Europese agentschappen (EASA, EMSA en ERA). Ook voor besluiten die binnen deze kaders worden genomen dient transparantie en draagvlak te worden gewaarborgd.

Naast een gedegen voorbereiding van beleid is het van belang dat de Europese Commissie meer toeziet op een evenwichtige implementatie van gemeenschappelijke regels in de lidstaten, met name daar waar signalen uit de markt of consumentenbelangen daar aanleiding toe geven.

Bij het verdere debat over het toekomstige Europees vervoersbeleid zal Nederland ook aandacht besteden aan de effectieve en eerlijke handhaving van regelgeving. Van belang is dat er ruimte blijft voor de Nederlandse visie op handhavingsvraagstukken, zoals op risicoanalyse gebaseerde prioriteitstelling, bestuursrechtelijke handhaving en systeemtoezicht.

2. Efficiënt mobiliteitssysteem

De Commissie omschrijft vervoer als een essentiële component van de Europese economie. De uitdaging van de komende jaren is om de capaciteit van het mobiliteitsnetwerk en de relatieve sterke punten van iedere modaliteit beter te benutten. De realisering van een intelligent en geïntegreerd logistiek systeem zou sterk kunnen bijdragen aan de vermindering van de ongewenste effecten van het vervoer, zoals congestie, emissies en ongevallen.

Nederland is van mening dat in dit verband betere benutting van de huidige infrastructuur van groot belang is. De betrouwbaarheid en voorspelbaarheid van vervoer kan worden vergroot wanneer in de toekomst door geavanceerde informatie- en communicatiesystemen gebruikers nog beter op de hoogte worden gebracht van beschikbare en alternatieve routes en van mogelijke verstoringen. Nederland benadrukt daarbij overigens dat een grote rol is weggelegd voor (lokale) overheden en marktpartijen. Zoals reeds aangegeven in de kabinetreactie Groenboek TEN-T (Kamerstuk 2008-2009, 22112, nr. 843) hebben met name die projecten Europese toegevoegde waarde die zorgen voor interoperabiliteit van grensoverschrijdende infrastructuur en verkeersmanagement. De Commissie zou een aanzienlijk deel van haar coördinatie inspanningen op de totstandkoming van dit soort projecten moeten richten.

Efficiëntie en vitaliteit van de Europese vervoersectoren zijn cruciaal voor de Europese concurrentiepositie in een globaliserende wereld. Dit onderstreept het belang om te investeren in innovatieve logistieke concepten. Een technologische koppositie op vervoersgebied stelt de EU in staat een belangrijke rol te vervullen als katalysator en spelbepaler in de wereld.

Voor Nederland, als EU-lidstaat met grote belangen bij efficiënte internationale transportverbindingen, is een goede verstandhouding tussen de Europese Unie en derde landen van grote waarde. In het externe vervoersbeleid zijn interoperabiliteit van vervoerssystemen, evenals veiligheid, security en milieu kernwaarden.

Terugkijkend op het EU vervoersbeleid kan geconstateerd worden dat openstelling van de markten over het algemeen tot meer efficiëntie en lagere kosten in de transportsector heeft geleid. Verbeteringen zijn echter nog steeds mogelijk. Nederland kijkt in dit verband bijvoorbeeld uit naar de door de Commissie reeds toegezegde analyse voor het einde van 2013 op grond waarvan bepaald kan worden of een verruiming van de cabotageregeling voor het wegvervoer mogelijk is.

3. Duurzaam vervoer

De Commissie staat in haar mededeling stil bij de noodzaak de overgang op een koolstofarme maatschappij te versnellen en de negatieve effecten van de transportsector op het milieu te mitigeren. Zij refereert daarbij aan het in december 2008 aangenomen EU klimaat- en energiepakket dat een reductiedoelstelling van 20% van de broeikasgasemissies in de EU ten opzichte van 1990 vaststelt. De Commissie erkent dat voor vervoer een sleutelrol is weggelegd in het bereiken van deze doelstelling. Daarnaast worden nog teveel Europeanen aan hoge niveaus van lucht- en geluidverontreiniging blootgesteld. De Commissie signaleert terecht dat toekomstig vervoersbeleid duurzaam moet zijn. De suggesties voor beleid die hiervoor in de mededeling worden gedaan behoeven echter duidelijk verdere concretisering.

Nederland is voorstander van een verdergaand EU en internationaal bronbeleid en het inzetten van duurzame alternatieve brandstoffen en voertuigtechnologieën (waaronder de bevordering van elektrische voertuigen en lange zware voertuigen), zodat het mogelijk wordt de ambitieuze doelstellingen op het gebied van broeikasgasemissies en luchtkwaliteit te behalen. Nederland onderschrijft daarnaast het standpunt van de Commissie dat meer verband moet komen tussen

de prijs die vervoerders betalen en de reële maatschappelijke kosten van hun vervoerskeuze. Het internaliseren van de externe kosten is een stimulans voor de introductie en ontwikkeling van nieuwe, stille, schone en zuinige technieken. De herziening van de Eurovignetrichtlijn maakt deel uit van deze strategie. Nederland hecht belang aan concrete voorstellen van de Commissie om te komen tot verdere reductie van CO₂ uitstoot in het wegvervoer. Voor de internationale luchtvaart en zeevaart pleit Nederland voor een slagvaardige en ambitieuze mondiale aanpak binnen de daarvoor verantwoordelijke sectorale organisaties. De VN klimaatop in Kopenhagen in december 2009 kan een belangrijke impuls aan dit proces geven door bindende, sectorale reductiedoelstellingen af te spreken voor de internationale luchtvaart en - zeevaart. Nederland steunt Europese maatregelen voor de zeevaart als mondiale regels niet tot stand komen.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

Fiche 4 : Mededeling betreffende Alzheimer en andere vormen van dementie

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

1. Algemene gegevens

Titel voorstel: Mededeling van de Commissie betreffende een Europees initiatief betreffende Alzheimer en andere vormen van dementie

Datum Commissiedocument: 22 juli 2009

Nr. Commissiedocument: COM(2009) 380

Pré-lex:

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=198477

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board:
12392/09 ADD1 en ADD2

Behandelingstraject Raad: Raad voor Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken, Raadswerkgroep Volksgezondheid

Eerstverantwoordelijk ministerie: VWS

2. Essentie voorstel

In de EU lijden meer dan 6 miljoen mensen aan Alzheimer en daaraan gerelateerde neurodegeneratieve aandoeningen (dementie). Door de toenemende vergrijzing zal dit aantal de komende decennia zowel absoluut als relatief verder stijgen. De aanpak per land verschilt in grote mate. De mededeling richt zich op de volgende doelen en acties:

- het bevorderen van welzijn op hoge leeftijd door preventie en vroege diagnose, door dementie mee te nemen in toekomstig preventiebeleid en welzijnsbeleid van de EU en aanbevelingen voor preventie te formuleren;
- het verkrijgen van meer kennis over dementie door een gemeenschappelijke Europese inzet op het doen van onderzoek, het verkrijgen van gegevens en het delen van best practices en het verbeteren van de Europese statistische en epidemiologische gegevens;
- het ondersteunen van nationale solidariteit met betrekking tot dementie door het in kaart brengen en verspreiden van best practices voor de behandeling van en de zorg voor mensen met dementie, het ontwikkelen van kwaliteitskaders voor zorg voor mensen met dementie en het steunen van relevante patiëntenorganisaties middels het EU Dementia Action Plan en 'Open coordination';
- het respecteren van de rechten van mensen met dementie door het erkennen van de mentale waarde van ouderen, het verminderen van de taboes rond dementie, het delen van best practices bij het respecteren van de rechten van kwetsbare ouderen en de aanpak van misbruik van patiënten door het formuleren van aanbevelingen in deze in het kader van het 'Health Programme'.

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

De Commissie kondigt een aantal acties aan die aangegeven worden in punt 2 van dit fiche.

Bevoegdheid

De verantwoordelijkheid voor de aanpak van dementie berust in de eerste plaats bij de lidstaten. Volgens artikel 152 van het EG-Verdrag echter moedigt de Gemeenschap de samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van gezondheid aan en steunt zij zo nodig hun optreden. Volgens artikel 165 van het EG-Verdrag coördineren de Gemeenschap en de lidstaten bovendien hun activiteiten op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling, teneinde de wederzijdse samenhang van het beleid van de lidstaten en het beleid van de Gemeenschap te verzekeren. Deze artikelen vormen in de ogen van Nederland de juiste rechtsgrondslag.

Subsidiariteit

Nederland acht het Europese niveau het juiste niveau om tot een uitwisseling van best practises te komen. Weliswaar kan ook buiten het Europese, op kleinere schaal, tot een dergelijke uitwisseling gekomen worden, maar de bestaande Europese instituties bieden daarvoor uitstekende faciliteiten die hiervoor dan ook kunnen worden benut. Het doen van aanbevelingen op Europees niveau kan bijdragen aan een versterking van het proces van open coördinatie en uitwisseling van best practices Op het gebied van zorg, het voorlichten van het publiek en de positie van mensen met dementie is een aantal landen in de EU verder dan Nederland. Het delen van best practices, bijvoorbeeld via *open coördination*, kan dan van voordeel zijn voor Nederland. Andere landen van de EU kunnen hun voordeel doen met de kennis en ervaring uit Nederland.

Op het gebied van onderzoek en gezamenlijk programmeren wordt verwezen naar het Nederlandse standpunt op de aanbeveling van de Commissie, document (200) 379..

Proportionaliteit

De acties van de Commissie beperken het Nederlandse beleid rond mensen met dementie niet, maar ondersteunen deze juist. Het voorstel laat voldoende ruimte voor Nederland om zelf invulling te geven aan het beleid.

Financiële gevolgen

Geen additionele middelen nodig. Het betreft hier regulier beleid dat ten laste komt van de VWS-begroting.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Het voorstel heeft in de ogen van Nederland meerwaarde voor de Nederlandse samenleving. Het verbeteren van de zorg voor mensen met dementie en hun naasten is een van de speerpunten in de (langdurige) zorg. Dit komt onder meer tot uiting in het plan 'Zorg voor mensen met dementie' (TK 2007-2008, 25 424, nr. 68) en de uitvoering van het Programma ketenzorg dementie.

Tijdens de EU-peer review *Alzheimer's and other related diseases: coping with behavioural disorders in the patient's home* in mei 2009 is gebleken dat Nederland een van de voorlopers is bij het ontwikkelen en in de praktijk

brenge van zorgconcepten voor mensen met dementie. Nederland kan een voortrekkersrol vervullen bij het verspreiden en delen van kennis en ervaring op dit terrein.

Op het terrein van preventieve gezondheidszorg voor ouderen worden in Nederland diverse inspanningen geleverd. Hierbij wordt aangehaakt bij het *Healthy Ageing Project* van de EU. Nederland kan mogelijkerwijs bijvoorbeeld zijn voordeel doen met kennis uit het Verenigd Koninkrijk en Scandinavië. Het Nationaal Programma Ouderenzorg (ZonMw) beoogt de kwaliteit van leven bij ouderen te verhogen, onder meer door het doen van wetenschappelijk onderzoek. Vanuit dit perspectief wordt ook meegewerkt aan de pilot dementie in het kader van Joint Programming (zie standpunt van Nederland op Commissie aanbeveling 380).

Het waarborgen van de rechten van de cliënt in de zorg, waaronder ook de mens met dementie, is onderwerp van het wetsvoorstel Wet cliëntenrechten in de zorg, dat nu voor advies bij de Raad van State ligt.

De mededeling van de Commissie past in het beleid rond de zorg voor mensen met dementie. Waar mogelijk zal Nederland de opgedane kennis en gehanteerde standaarden verspreiden bij andere lidstaten.

Nu samenwerking wordt gezocht met andere lidstaten op het terrein van dementie, is het echter voorafnog niet de bedoeling dat dergelijke samenwerking naar andere terreinen van de zorg wordt uitgebreid of dat standaarden een verplichtend karakter krijgen.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

Fiche 5: Voorstel inzake maatregelen ter bestrijding van neurodegeneratieve ziekten

1. Algemene gegevens

Titel voorstel: Voorstel voor een aanbeveling van de Raad inzake maatregelen ter bestrijding van neurodegeneratieve ziekten, met name de ziekte van Alzheimer, via de gezamenlijke programmering van onderzoekactiviteiten.

Datum Commissiedocument: 22 juli 2009

Nr. Commissiedocument: COM(2009) 379

lex:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0379:FIN:NL:PDF>

Behandelingstraject Raad

Behandeling van het voorstel is voorzien in de Raad voor Concurrentievermogen van 25 september 2009. Gezien de aard van het onderwerp zal bij de voorbereiding van de Raadsaanbeveling naar verwachting de expertise van de Gezondheidsraad worden betrokken.

Eerstverantwoordelijk ministerie: ministerie van VWS

2. Essentie voorstel

In het kader van de ontwikkeling van het gezamenlijk programmeren (GP) van onderzoek in de EU (zie ook Raadsaanbeveling 4682) stelt de Commissie voor de lidstaten uit te nodigen om mee te werken aan een proefinitiatief op het gebied van GP. Dit proefinitiatief betreft neurodegeneratieve ziekten (NZ), in het bijzonder de ziekte van Alzheimer (ZA). In essentie stelt de Commissie de lidstaten voor om vrijwillig mee te werken aan het vormen en uitvoeren van een Europese strategische onderzoeksagenda (ESO) op dit gebied. De ESO op het gebied van NZ, speciaal ZA, omvat onder meer de volgende activiteiten:

- Identificatie van onderzoeksgebieden die door Europese afstemming van onderzoek voordeel kunnen hebben voor de lidstaten;
- Het delen van onderzoeksinfrastructuren door EU onderzoeksgroepen;
- Het uitwisselen van best-practices op het gebied van zorg voor mensen met deze ziekten;
- Het identificeren en uitwisselen van informatie over relevante nationale onderzoeksprogramma's.

Om dit te realiseren moet een passende managementstructuur worden opgezet. De lidstaten worden uitgenodigd om hier aan bij te dragen.

De mededeling van de commissie betreft een Europees initiatief over Alzheimer en andere vormen van dementie (COM (2009) 380) en richt zich op het zorgbeleid. De voorliggende aanbeveling richt zich op onderzoek.

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

De Commissie nodigt de lidstaten uit, c.q. stimuleert tot nadere samenwerking. Dit voorstel is een uitwerking van de aanbeveling van de lidstaten tijdens de Raad voor Concurrentievermogen van 2 december 2008, waarin zij opriepen om een, middels de aanpak voor Gezamenlijk Programmeren, een Europees initiatief te starten voor NZ. Dit voorstel zal als proef dienen voor de aanpak van Gezamenlijk Programmeren. Bij "Gezamenlijk Programmeren" willen de lidstaten komen tot een gezamenlijk onderzoeksagenda die gericht is op het oplossen van grote maatschappelijke problemen zoals vergrijzing, klimaatverandering, etc. De Commissie treedt hierbij op als facilitator en coördinator van de samenwerking. Voor het ontwikkelen van het proefinitiatief NZ wordt een subsidieverzoek ingediend bij de Commissie. De betrokken lidstaten dienen hun bijdrage aan het realiseren van de ESO uit eigen middelen te financieren.

In het najaar van 2009 zal het proces van selectie van maatschappelijk relevante thema's voor gezamenlijk programmeren feitelijk starten. Het Zweedse voorzitterschap streeft er naar om begin december 2009 tijdens de zitting van de Raad voor Concurrentievermogen besluiten te nemen over de selectie van eerste thema's.

Bevoegdheidsvaststelling:

Dit voorstel valt binnen de met de lidstaten gedeelde bevoegdheid die de Commissie op grond van artikel 165 van het EG-Verdrag heeft om de coördinatie en samenwerking van het onderzoekbeleid tussen de lidstaten te

bevorderen. Deze rechtsgrondslag vormt in de ogen van Nederland de juiste rechtsgrondslag voor dit voorstel.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

Subsidiariteit:

Een Europese aanpak in het bundelen van onderzoek heeft meerwaarde omdat dit fragmentatie van onderzoek tussen de lidstaten tegen kan gaan en schaalvoordelen en externe effecten kan opleveren en daarmee de positie van het onderzoek in Europa kan versterken. Gezien de schaarste aan R&D middelen hebben Nederland en de EU hier baat bij. Europese meerwaarde in het bundelen van onderzoek geldt met name voor onderzoeksgebieden waarbij de benodigde onderzoekspopulatie gemakkelijker te bereiken is wanneer die in meerdere lidstaten wordt gecombineerd, zoals bijvoorbeeld bij onderzoek onder jongdementerenden. Anderzijds is de kans groter dat er een doorbraak op dit gebied bereikt wordt wanneer er verschillende strategische onderzoeklijnen naast elkaar ontwikkeld worden. Dit laatste is op Europese schaal financieel eerder te realiseren dan op nationaal niveau. Nederland kan de subsidiariteit dan ook als positief beoordelen.

Proportionaliteit:

De Commissie geeft helder weer in deze mededeling dat de keuze aan de lidstaat is of deze wil deelnemen aan een bepaald onderzoeksinitiatief (zg. variabele geometrie). Uiteindelijk is niet elk onderzoeksinitiatief even relevant voor elke lidstaat, omdat de zorg voor mensen met deze ziekten per lidstaat nogal kan verschillen. Aangezien deelname aan een initiatief vrijwillig is wordt de proportionaliteit als positief beoordeeld. Nederland beoordeelt het idee van variabele geometrie voor een dergelijke vorm van Europese samenwerking op onderzoeksgebied eveneens positief.

Financiële gevolgen:

Indien in het kader van gezamenlijk programmeren wordt samengewerkt tussen lidstaten in het definiëren, ontwikkelen en implementeren van gezamenlijke strategische onderzoekagenda's die betrekking hebben op grote maatschappelijke uitdagingen, wordt vooral uitgegaan van het effectiever inzetten van bestaande middelen op regionaal, nationaal en Europees niveau. Om welke middelen het gaat en de omvang daarvan is op dit moment niet aan te geven, omdat daarvoor bekend moet zijn wat de Europese strategische onderzoeksagenda is in deze. Er worden derhalve geen negatieve financiële gevolgen verwacht voor Nederland. Mochten die er toch zijn, dan zullen deze worden ingepast binnen de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland steunt in het algemeen het streven naar meer coördinatie tussen nationale onderzoeksprogramma's. Dit streven werd in 2000 al aangewezen als cruciaal aspect van het Lissabonproces en de realisering van de Europese Onderzoeksruimte. Nederland steunt bovendien de grondgedachte van gezamenlijke onderzoekprogrammering om een verbinding te leggen tussen de Europese onderzoeksruimte en maatschappelijke vraagstukken.

Vanwege het grote maatschappelijke belang, wil Nederland zich volledig inzetten voor het gezamenlijk programmeren van Alzheimer-onderzoek op Europees niveau. Hierbij geldt echter dat Nederland zich maximaal zal inzetten voor de implementatie van de ESO, wanneer zij een positief oordeel heeft over de kwaliteit

van de ESO als het gaat om het creëren van meerwaarde voor mensen die worden getroffen door NZ, in het bijzonder de ZA.

Directie Integratie Europa

Het voorstel is vooral procesmatig (oproep aan lidstaten om op gebied van NZ, in het bijzonder de ZA, een gezamenlijk onderzoeksprogramma op te stellen). Het is aan de lidstaten om deze oproep positief op te pakken en er inhoud aan te geven. Nederland is daartoe bereid, ervan uitgaande dat overeenstemming kan worden bereikt over de aard en inhoud van de het onderzoeksprogramma.

Onze Referentie
DIE-1090/2009

Fiche 6: Voorstel voor een aanbeveling van de Raad betreffende rookvrije ruimten

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

1. Algemene gegevens

Titel voorstel: Aanbeveling van de Raad betreffende rookvrije ruimten

Datum Commissiedocument: 30 juni 2009

Nr. Commissiedocument: COM(2009)328 definitief

Pre-lex:

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=198401

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board: SEC(2009)894 & 895 respectievelijk 896.

Behandelingstraject Raad: In Raadswerkgroepen Volksgezondheid vanaf juli 2009 en waarschijnlijk behandeld in EPSCO Raad van 30 november 2009.

Eerstverantwoordelijk ministerie: VWS

2. Essentie voorstel

Dit voorstel sluit aan bij het eerder uitgebracht Groenboek "Op weg naar een rookvrij Europa: beleidsopties op EU-niveau" en bij het WHO Kaderverdrag voor bestrijding van tabaksgebruik (FCTC), in het bijzonder bij artikel 8. De voorgestelde aanbeveling is hoofdzakelijk gericht op de effectieve tenuitvoerlegging van dit artikel binnen de EU.

Artikel 8 van het WHO FCTC -verdrag betreft effectieve bescherming tegen blootstelling aan tabaksrook in afgesloten werkplekken, afgesloten openbare ruimten, openbare vervoermiddelen en waar van toepassing ook in overige openbare ruimten. Nederland is samen met nog 25 EU-lidstaten verdragspartij (in totaal 166 verdragspartijen) en dient de verplichtingen voortvloeiende uit voornoemd artikel 8 op te volgen. Er bestaan zowel tussen als binnen EU-lidstaten nog veel verschillen in niveau van bescherming.

Bescherming tegen blootstelling van tabaksrook is zowel vanuit financieel als ook vanuit gezondheidsperspectief effectief en zinvol. De Commissie stelt dat een breed 'rookvrij'-beleid (reeds bestaand in diverse lidstaten en landen buiten de EU), tabaksgerelateerde lasten kan verlichten zonder daarbij de economie te schaden. Het voorstel heeft als doel om lidstaten te ondersteunen bij de implementatie van WHO FCTC artikel 8. Om dit voorstel te concretiseren, doet de Commissie, aanvullend op FCTC artikel 8, een viertal aanbevelingen. Deze zijn:

- 1) maatregelen om de blootstelling van kinderen en jongeren aan omgevingstabaksrook aan te pakken;
 - 2) flankerende maatregelen zoals effectief beleid om rokers te helpen te stoppen en waarschuwende afbeeldingen op verpakkingen van tabak;
 - 3) ontwikkeling van brede multisectoriële strategieën en adequate instrumenten om die uit te voeren;
 - 4) regelmatige uitwisseling van informatie en beste praktijken en coördinatie van beleid tussen lidstaten door een netwerk van nationale knooppunten.
- Tot slot wordt samenwerking tussen lidstaten onderling en met de Commissie aan

de ontwikkeling van gemeenschappelijke definities, benchmarks en indicatoren voor de tenuitvoerlegging van de aanbeveling voorgesteld.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

Er wordt geen nieuwe wet- en regelgeving aangekondigd; het gaat om ondersteuning aan lidstaten bij implementatie van WHO FCTC artikel 8 verplichtingen. Afspraken en verplichtingen volgend uit FCTC artikel 8 worden niet aangescherpt of overstegen. Nederland hecht waarde aan het WHO FCTC verdrag en een succesvolle nationale en internationale implementatie ervan. Daarnaast sluit het aan bij het Groenboek van de Commissie en uitspraken van de Raad waarin werd aangegeven dat de Gemeenschap de bevordering van rookvrije ruimten in de EU moet aansturen en dat communautaire steun voor coördinatie en nationale maatregelen nodig is. Het Nederlandse kabinet heeft hierover geoordeeld en was van mening dat er ten aanzien van de rol van de Gemeenschap geen wijziging nodig was ten opzichte van de bestaande situatie³.

In relatie tot de aanbevelingen van de Commissie om dit proces te ondersteunen luidt het subsidiariteit- en proportionaliteitsoordeel positief. Artikel 152 van het EG-Verdrag regelt dat de Gemeenschap aanvullende bevoegdheden heeft en gaat in het voorstel niet verder dan de bevoegdheden die de EG heeft. Het betreft in het voorstel aanbevelingen die de lidstaten naar eigen inzicht kunnen uitwerken en opvolgen (er is geen dwingende verplichting). Van belang blijft wel dat de aanbeveling en positie van de Gemeenschap ook in praktische, uitvoerende zin, de reikwijdte van FCTC artikel 8 niet overstijgen. Daarnaast wil Nederland graag benadrukken dat de Commissie terughoudend zou moeten zijn op die terreinen waar lidstaten, gezien het subsidiariteitsbeginsel, een eigen afweging plegen te maken over de te nemen maatregelen.

Voor wat betreft de eerste drie aanbevelingen heeft NL reeds lange tijd binnen het nationale tabaksontmoedigingsbeleid de nodige maatregelen genomen en activiteiten uitgewerkt, al dan niet in nationale wet- en regelgeving. Op deze vlakken zouden de aanbevelingen van de Commissie, nog los van het feit dat het hier niet gaat om verplichtingen, niet leiden tot wijzigingen in het nationale beleid. Omdat er nu nauwelijks sprake is van kennisuitwisseling en implementatieondersteuning, in relatie tot FCTC artikel 8, maar dat dit wel efficiënt kan zijn, acht Nederland een vorm van coördinatie ten gunste van een effectieve implementatie en kennisuitwisseling zinvol.

Omdat het bij het Commissievoorstel gaat om een aanbeveling, zijn er ook geen dwingende financiële gevolgen te verwachten. Het Nederlandse beleid komt grotendeels overeen met de aanbevelingen van de Commissie. In zo verre er aanvullende middelen nodig zijn om samenwerking ter bevordering van de implementatie van artikel 8 te steunen, dienen deze te worden gevonden binnen de bestaande begroting van het beleidsverantwoordelijke departement. Potentieel nodige middelen op EU niveau dienen volgens NL gevonden te worden binnen de bestaande kaders van de EU begroting. Indien samenwerking en kennisdeling efficiënt verloopt kan dat op termijn kostenvoordelen met zich meebrengen doordat ontwikkelingskosten van instrumenten en nationale inspanningen ten behoeve van kennisontwikkeling en evaluatie van nationaal beleid kunnen worden

³ Kamerstuk IZ-2761877, 15 mei 2007

<http://www.minvws.nl/kamerstukken/iz/2007/groenboek-op-weg-naar-een-rookvrij-europa.asp>

gedeeld. De omvang van mogelijke kostenvoordelen is zeer afhankelijk van de gecoördineerde activiteiten en kan nu nog niet op basis van deze aanbevelingen worden vastgesteld door Nederland.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland vindt de in het voorstel benoemde multisectoriale benadering van nationaal tabaksontmoedigingsbeleid van groot belang. Dit biedt niet alleen de (noodzakelijke) mogelijkheid om op lidstaatniveau essentiële accenten te geven aan het beleid en rekening te houden met culturele verschillen, maar ook te leren van (innovatieve) toepassingen en strategieën in andere lidstaten. Doordat deze kennisdeling ter ondersteuning van effectieve implementatie op Europees niveau nog onvoldoende gebeurt, kan de Commissie hierin een coördinerende functie vervullen.

Nederland kan zich erin vinden om in lijn met de FCTC afspraken via een netwerk van nationale knooppunten te komen tot regelmatige uitwisseling van informatie en beste praktijken en coördinatie van beleid tussen lidstaten. Desalniettemin heeft Nederland ook enkele opmerkingen;

- de aanbeveling en positie van Gemeenschap mag niet de reikwijdte van het FCTC artikel 8 overstijgen. Nederland wenst geen 'dubbele ambitie'. Artikel 8 FCTC en daarmee ingestemde richtsnoeren zijn leidend.
- Nederland ondersteunt het door de Commissie nagestreefde doel via een netwerk van nationale knooppunten te komen tot regelmatige uitwisseling van informatie en beste praktijken en coördinatie van beleid tussen lidstaten. Hierbij dient zoveel mogelijk aangesloten te worden bij de thans beschikbare nationale en internationale gegevensbronnen, zoals bijvoorbeeld de data die worden verzameld in het kader van de WHO Framework Convention on Tobacco Control (WHO FCTC) alsmede de gegevens welke worden verzameld in het kader van de Verordening betreffende communautaire statistieken over de volksgezondheid en de gezondheid en veiligheid op het werk⁴. Bij het maken van afspraken over de verdere ontwikkeling van vergelijkbare informatie die nodig is voor beleid en actie dienen het statistisch bureau van de Europese Unie (Eurostat), de nationale statistische bureaus alsmede deskundigen van de lidstaten (zoals voor Nederland b.v. RIVM) te worden betrokken.
- de aanbeveling omtrent waarschuwingen op pakjes door middel van zogenaamde 'pictorial warnings' wordt te veel gepositioneerd als een verplichting die overgenomen zou moeten worden en niet als optie. Zoals eerder aangegeven is WHO FCTC voor verdragspartijen leidend. In de daar relevante artikelen wordt ten aanzien van 'pictorial warnings' altijd een formulering gekozen die genuanceerder en niet van verplichtende aard is. Daar komt bij dat op basis van de richtlijn 2001/37/EG en de bijbehorende beschikkingen van de Commissie (C(2005), 1452 def.; en C(2006), 1502 def.) het toevoegen van afbeeldingen aan de (verplichte) gezondheidswaarschuwingen op tabaksverpakkingen facultatief is. Het is de wens van Nederland om de teksten in deze aanbeveling gelijk te trekken met de formulering en toon van het FCTC en de genoemde EU-documenten. Het onder de aandacht brengen van deze tabaksontmoedigende optie en het rapporteren van resultaten uit landen

4 Verordening (EG) Nr. 1338/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende communautaire statistieken over de volksgezondheid en de gezondheid en veiligheid op het werk.

waar dit geïmplementeerd is, ter stimulans en kennisdeling, wordt door Nederland positief ontvangen.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

Fiche 7: Voorstel betreffende een besluit tot instelling Europese microfinancieringsfaciliteit

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

1. Algemene gegevens

Voorstel: A. Voorstel voor een besluit van het Europees Parlement en de Raad tot instelling van een Europese microfinancieringsfaciliteit voor werkgelegenheid en sociale insluiting (COM (2009)333) B. Voorstel voor een besluit van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Besluit nr. 1672/2006/EG van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een communautair programma voor werkgelegenheid en maatschappelijke solidariteit — Progress (COM (2009)340)

Datum Commissiedocument: 2 juli 2009 (beide voorstellen)

Nr. Commissiedocument: COM (2009)333 en COM (2009)340

Pre-lex:

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=198418 en
http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=198411

Nr. Impact-assessment Commissie: SEC (2009) 907

Behandelingstraject Raad: Het voorstel wordt behandeld in de Raadswerkgroep Sociale Vraagstukken en wordt naar verwachting geagendeerd voor de Raad WSBVC, onderdeel Werkgelegenheid en Sociaal beleid, op 30 november 2009.

Eerstverantwoordelijk ministerie: Ministerie van Economische Zaken in nauwe samenwerking met Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Rechtsbasis: A. Artikel 159 (EG) paragraaf 3 en B. Artikelen 13(2), 129, 137(2) (EG)

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement: Artikel 251: gekwalificeerde meerderheid in de Raad. Het Europees Parlement heeft medebeslissingsrecht (beide voorstellen).

Comitologie: nee

2. Samenvatting BNC-fiche:

Korte inhoud voorstel:

De Commissie heeft in het kader van de economische crisis voorgesteld om een tijdelijke faciliteit voor microfinanciering in het leven te roepen. Het doel van het voorstel is om in deze tijden van verminderde kredietverlening, extra microkrediet beschikbaar te stellen voor het starten van kleine bedrijven. De faciliteit beoogt diverse soorten financiering te bieden en ondersteuning aan startende ondernemers. Het fonds richt zich op werklozen, met ontslag bedreigden, evenals kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt zoals jongeren.

De faciliteit wordt gefinancierd uit bestaande middelen met €100 miljoen uit het programma voor werkgelegenheid en maatschappelijke solidariteit (PROGRESS). De Commissie verwacht dat dit bedrag verhoogd wordt naar

€500 miljoen door een gezamenlijk initiatief met financiële instellingen rond de Europese Investeringsbank (EIB).

Directie Integratie Europa

Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel:
Nederland beoordeelt de bevoegdheid als positief. Dit geldt eveneens voor de subsidiariteit. Nederland is tevens positief over de proportionaliteit, maar wel kritisch vanwege de mogelijke gevolgen voor het nationale beleid.

Onze Referentie
DIE-1090/2009

Risico's / implicaties / kansen:

De faciliteit biedt kansen voor Europese en Nederlandse verleners van microfinanciering om hun activiteiten verder te ontwikkelen. Het beperkte risico bestaat echter dat het voorstel uitvoering van nationaal beleid kan doorkruisen.

Nederlandse positie en evt. acties:

Nederland zal constructief kritisch mee denken over de totstandkoming van de faciliteit. Het voorstel dient te worden gezien in de huidige context van economische crisis waarin dit instrument een positieve impuls kan zijn. Nederland zal waken dat de faciliteit een aanvulling zal zijn voor het nationale beleid op dit terrein.

3. Samenvatting voorstel:

Inhoud voorstel:

Op 3 juni j.l. presenteerde de Commissie een mededeling over de reactie van de lidstaten en de Unie op de economische crisis op het gebied van werkgelegenheid⁵. Deze bevat onder meer de onderhavige voorstellen ter oprichting van een microfinancieringsfaciliteit.

Het doel van dit voorstel is, om in deze tijden van verminderde kredietverlening, extra microkrediet beschikbaar te stellen voor het starten van kleine bedrijven. De faciliteit beoogt diverse soorten financiering te bieden, zoals leningen, garanties, eigen vermogen en risicokapitaal, maar biedt ook ondersteuning aan de startende ondernemers zoals training en coaching. Het fonds richt zich op werklozen, met ontslag bedreigden, evenals kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt zoals jongeren.

De faciliteit wordt gefinancierd uit bestaande middelen door het beschikbaar stellen van €100 miljoen uit het programma voor werkgelegenheid en maatschappelijke solidariteit (PROGRESS) verdeeld over vier jaar (met ingang van 2010).

De Commissie verwacht dat de faciliteit een hefboomeffect zal hebben en dat het beschikbare bedrag kan oplopen tot €500 miljoen door een gezamenlijk initiatief met financiële instellingen rond de EIB. De Commissie verwacht daarnaast dat de implementatie van de faciliteit bij de EIB komt te liggen.

Publieke en particuliere instellingen in de lidstaten, die microfinanciering verstrekken aan personen of micro-ondernemingen, kunnen rechtstreeks (zonder tussenkomst van lidstaten) een beroep doen op dit fonds. De Commissie hanteert hierbij in principe het uitgangspunt "wie het eerst komt,

⁵ A shared commitment for employment (COM/2009/257)

die het eerst maalt”, maar met de doelstelling dat in lidstaten evenredig wordt geprofiteerd van de faciliteit.

Directie Integratie Europa

Impact-assessment Commissie:

Met het instrument beoogt de Commissie een impuls te geven aan microfinanciering in de Europese Unie. Concreet wil de Commissie voor de duur van de faciliteit voorzien in circa 45.450 leningen voor de genoemde doelgroepen.

Onze Referentie
DIE-1090/2009

4. Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

a) *Bevoegdheid:* A. Artikel 159 (EG) paragraaf 3 en B. Artikelen 13(2), 129, 137(2) (EG)

b) *Functionele toets*

- *Subsidiariteit:* positief
- *Proportionaliteit:* positief
- *Onderbouwing:*

Subsidiariteit: De rol van de Europese Unie bestaat tot nu toe uit de uitwisseling van “best practices” en een pilot in samenwerking met de Europese Investeringsbank om microfinancieringsinstanties in lidstaten te ondersteunen. Het voorliggende initiatief ligt in het verlengde hiervan. Het betreft bovendien een Europees initiatief om de internationale gevolgen van de financiële crisis tegen te gaan. Daarom is het oordeel positief.

Proportionaliteit: Het voorstel betreft een in tijd en budget begrensd initiatief, ter ondersteuning van nationaal beleid. Lokale en/of nationale organisaties die binnen nationale regelgeving opereren, kunnen rechtstreeks beroep doen op de microfinancieringsfaciliteit onder een aantal voorwaarden. Kritische kanttekening is dat nog niet duidelijk is hoe deze zich verhouden tot nationaal beleid (in het geval wanneer ook gebruik wordt gemaakt van nationale regelingen).

Nederlands oordeel:

Nederland is positief over de inzet van microfinanciering om nieuwe bedrijvigheid te stimuleren en is ook positief over de ondersteunende rol die de Europese Unie kan spelen. Nederland beoordeelt de subsidiariteit derhalve positief. Het voorstel laat de beleidsverantwoordelijkheid bij de lidstaten. Vanwege de duidelijke begrenzing en de doelstelling om nationaal beleid te ondersteunen is Nederland positief ten aanzien van de proportionaliteit maar met een kritische kanttekening ten aanzien van de uitvoering.

Het voorstel dient ook gezien te worden in de huidige context van economische crisis, waarin dit instrument een positieve impuls kan zijn voor de ontwikkeling van microfinanciering als instrument voor het creëren van werkgelegenheid.

De faciliteit biedt kansen voor Europese en Nederlandse verleneren van microfinanciering om hun activiteiten verder te ontwikkelen. Dit is in lijn met het Nederlandse beleid - met onder meer de Raad voor Microfinanciering – om krediet toegankelijk te maken voor (potentiële) ondernemers met goede plannen die bij banken geen krediet krijgen. Het voorstel wordt volledig gefinancierd uit bestaande EU middelen.

Nederland zal constructief kritisch meedenken en zet zich in voor de totstandkoming van een tijdelijk, klein en beheersbaar initiatief maar met voldoende schaalgrootte, zodat men in iedere lidstaat kan profiteren.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

5. Implicaties financieel

Consequenties EG-begroting:

Het voorstel zal volledig, inclusief de uitvoeringskosten, gefinancierd worden uit bestaande middelen uit het programma voor werkgelegenheid en maatschappelijke solidariteit (Progress). Dit programma heeft bij de vaststelling van het meerjarenbedrag voor 2007-2013 € 114 miljoen extra toegewezen kregen van het Europees Parlement. Van dit additionele bedrag wil de Commissie € 100 miljoen besteden aan de faciliteit voor de periode van 1 januari 2010 tot en met 31 december 2013. De Commissie verwacht echter dat het in den brede geen effect heeft op de activiteiten die uit PROGRESS worden gefinancierd.

Met deze € 100 miljoen uit de bestaande begroting zou meer dan € 500 miljoen kunnen worden gemobiliseerd in een gezamenlijk initiatief met internationale financiële instellingen, in het bijzonder de Europese Investeringsbank (EIB) groep. Hierbij hecht Nederland eraan dat deze financiële instellingen volledig worden gecompenseerd voor de directe en indirecte kosten van het beheer van de faciliteit.

De internationale financiële instellingen kunnen de ontvangen opbrengsten, met inbegrip van dividenden en vergoedingen, gedurende een periode van zes jaar na de begindatum van de faciliteit (2010) opnieuw investeren. Aflossingen zullen na afloop van de faciliteit worden teruggestort in de algemene begroting van de Europese Unie.

Financiële, consequenties (incl. personele) voor Rijksoverheid en / of decentrale overheden:

Publieke verstrekkers van microfinanciering kunnen een beroep doen op de faciliteit. De financiële consequenties zijn afhankelijk van het aantal aanvragen en toewijzingen.

Financiële, consequenties (incl. personele) bedrijfsleven en burger:

De Commissie verwacht dat het initiatief in totaal circa 45.450 begunstigden zal hebben. Volgens het scenario dat het fonds gelijkmatig verdeeld wordt over 27 lidstaten (zonder inwonertal in acht te nemen), zouden Nederlandse initiatieven gezamenlijk aanspraak kunnen doen op een bedrag tussen 1 en 5 miljoen Euro bij benadering op jaarbasis.

De Commissie hanteert in principe het uitgangspunt "wie het eerst komt, die het eerst maalt", maar met de doelstelling dat in lidstaten evenredig wordt geprofiteerd van de faciliteit.

Administratieve lasten voor Rijksoverheid, decentrale overheden en/ of bedrijfsleven en burger:

Onderdeel van de overeenkomsten met de gebruikers van de faciliteit (de publieke en private verleners van microfinanciering) is informatieverstrekking over de uitvoering, ten behoeve van de jaarverslagen die de Commissie opstelt.

6. Implicaties juridisch

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid:

Geen.

Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen en kaderbesluiten), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid:

De beslissing treedt in werking op de twintigste dag na publicatie en noopt niet tot nationale implementatiemaatregelen.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009

Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling:

Het voorstel bevat een horizonbepaling. Na 2013 stopt de financiering. De faciliteit verstrekt o.a leningen die terugbetaald worden. De Commissie stelt de mogelijkheid voor tot herinvestering tot uiterlijk 2016.

7. Implicaties voor uitvoering en handhaving

Uitvoerbaarheid:

De uitvoerbaarheid betreft vooral de EIB en eventueel samenwerkende financiële instanties en zal geen implicaties hebben op nationaal beleid. Onduidelijk is nog hoe de gebruiksvoorwaarden, zich zullen verhouden tot nationaal beleid (in het geval wanneer ook gebruik wordt gemaakt van nationale regelingen).

Handhaafbaarheid:

De handhaafbaarheid betreft vooral de EIB en eventueel samenwerkende financiële instanties en zal geen implicaties hebben op nationaal niveau.

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Geen

9. Nederlandse positie

Nederlandse belangen en eerste algemene standpunt:

Nederland is positief over de inzet van microfinanciering om nieuwe bedrijvigheid te stimuleren en is ook positief over de ondersteunende rol die de Europese Unie kan spelen. Het voorstel dient te worden gezien in de huidige context van economische crisis waarin dit instrument een positieve impuls kan zijn.

Het voorstel laat de beleidsverantwoordelijkheid bij de lidstaten. Nederland beoordeelt de subsidiariteit derhalve positief. Vanwege de duidelijke begrenzing en de doelstelling om nationaal beleid te ondersteunen is Nederland positief ten aanzien van de proportionaliteit maar met een kritische kanttekening ten aanzien van de uitvoering. Nederland hecht waarde aan een einddatum van deze faciliteit en zal zich inzetten voor de handhaving hiervan. Nederland ondersteunt het streven van de Commissie van een faciliteit als aanvulling op nationaal beleid op het gebied van microfinanciering en zal erop toezien dat dit terug te zien is in de uitwerking van de te sluiten overeenkomst van de Commissie met de EIB. Nederland hecht er voorts aan dat in de lidstaten evenredig wordt geprofiteerd van het voorstel.

Nederlandse beleidsinitiatieven richten zich ook op niet-uitkeringsgerechtigden (nuggers), waaronder veel vrouwen, en bestaande ondernemingen in vooral het MKB. Het is daarom wenselijk dat deze onder ook het voorstel vallen. Daarbij vindt Nederland het van belang dat de faciliteit toegang biedt aan nieuwe initiatieven op het gebied van microfinanciering ter verbreding van het werkveld. Dit geldt zowel voor Nederland als in andere lidstaten waar microfinanciering als concept nog relatief nieuw is. Tot slot wordt het succes van microfinanciering bepaald door de combinatie van kredietverstrekking en coaching en advies op maat. Het is daarom van belang dat de faciliteit hiertoe voldoende ruimte biedt.

Directie Integratie Europa

Onze Referentie
DIE-1090/2009